Možnost 129

© Sh 2017

Je jenom.

Možnost 129

zima 2017

---

obsah:

a taky dávám vědět	3
ať sníh jiskří	5
jednička	6
krvavý koleno	8
deník VF	11
lidovky	12
milý Ž	13
novoosvícenství	13
bavím se	14
kolektor	16
patří ti to	18
slova	21
vklad do hry	22
čtenářský deník	25
pouť kruhu	26

příloha:

je jenom	31

A taky dávám vědět, že ačkoli je tu sněhu hafo, tak si běžky vůbec nepřipnu, stejně jako nechodím „na procházky“, už to tak mám nějak nastavené, že buď někam jdu (a to Někam je místo, cíl), a nebo sedím a dělám to, co můžu dělat, když nikam nejdu. Když sedím, a nevím co dělat, když sedím, zvednu se a dělám to, co můžu dělat, když nesedím. Asi jsem cvok, ale k tomu dospívám jen proto, že se mi s lidmi strašně těžko mluví o tom, co dělám. A vůbec těžko chápu, co dělají jiní lidé. Zdá se mi to hodně zmatečné.
A taky dávám vědět, že netrénuji, neboť i při závodech Olympijských jakýkoli trénink považovali za cosi duchovně nízkého – každý má vydávat počet z toho, jaký je.
A taky dávám vědět, že někdy jen tak civím a někdy je to těžké břímě.

Přeji „Ať se sníh jiskří!“
Taková přání mám rád – je to vlastně téměř jako „ať svítí slunce a pokud ne slunce, alespoň měsíc a hvězdy a když ani to ne, ať máme alespoň nějaké svítilny“.
A sníh, samozřejmě.
Já vím, je to takové světské, motorkářské, ale obávám se, že ve všeprostupujícím jasu bílého světla nicoty není a nebude žádného jiskření.

Jak se mi vrátila jednička

Přečti si, milý čtenáři, úvod minulé Možnosti, ta hnusná scéna z vlaku a jak těžce to na mne doléhalo. Jak jsem se cítil unaven lidmi. Ale nic z toho, co přijde, člověk nevymyslí. A tak jsme pár dní poté, co jsem posílal avízo na M 128, jeli z lázní a poprvé po dlouhé době si do vlaku koupili místenku. Přeci jen nejsme nejmladší a nechtěli jsme riskovat, že naše těla, zhýčkaná i rozlámaná z horké vody, budeme skládat na rance někde v chodbičce mezinárodního vlaku. Vůz č. 458, sedadlo kdovíjaké, proč by si to měl člověk pamatovat, když to má v přiblblém telefonu.
Vlak byl celkem plný a kolem nás jely vagóny – 454, 455, - vyrazili jsme po nástupišti dozadu a opravdu „náš“ vagon byl poslední – ale panoval v něm divný zmatek. Asi třicet lidí se motalo v uličce sem a tam. A brzy bylo jasné proč. Vagón obsahoval jen pošťácký prostor, česky řečeno byl to hitlák.
A tak se celá ta naštváním nasycená masa lidí s kufry na kolečkách a batohy roztáhla do řady, která výhružně procházela uličkou víceméně obsazeného vlaku. Věděl jsem, která bije, byl to mistrovský kus prozřetelnosti a šlo o to si ho užít. Jdeme do jedničky, vykřikla moje žena dopředu a jakýsi hromotluk (s místenkou do hitláku jako my) se nejdřív ušklíbl, ale po chvíli mu to došlo…

S průvodčím to vyřídil ten ambicózní svalovec, dva vozy první třídy nás spolkly celkem snadno.
Únava byla pryč. Jednak díky lázním a horké vodě, a jednak pro sám fakt, že je dobré spoléhat se na režiséra. Jo, svojí roli – tu chce dobře nastudovat, neošidit. Co je třeba přesně provést, to nepoplést, kde je třeba improvizovat, tam naslouchat vnitřním hlasům. Ale nic víc.
Sněží, a tak uklízím sníh. To dá rozum.

Vážení,
byl jsem požádán o krátkou promluvu o hře, a to při příležitosti narozenin osoby hravé, osoby mi blízké. Protože však moje vlastní aktuální hra na vyvolávače vyžaduje ode mne přítomnost na jiném místě, dovoluji si poslat alespoň písemnou zdravici jako hold oslavenci.

Hra. Zpravidla se ani neshodneme, zda má ten či onen na mysli sport, třeba fotbal nebo šachy, loterii s nadějí na zbohatnutí, nějaké divadlo a nebo ještě leccos jiného. Mluvil-li jsem však o oslavenci, osobě hravé, byl jsem veden takovým porozuměním slova hra, které nemá s předchozími vyjmenovanými možnostmi téměř nic společného. Hravé je to, co je nezištné, a nezištné je to, co neslouží nízkosti. Hra tedy nevylučuje službu, naopak, ji vyžaduje, ale službu specifickou. Hrami, které jsou službou, se Regula Pragensis zabývá již řadu desetiletí, takové hry mohou mít povahu askeze, nebo naopak dát příležitost projevům rozkoší a vášní, jsou postaveny na pozornosti a nebo naopak na nepozornosti, a záměrné roztržitosti, vydání se pravidelnostem, a nebo naopak nepravidelnostem světa. V tom všem si podle mých dlouholetých zkušeností dobře vede i oslavenec a mohl by zajisté sám pronést zdravici, která bude holdem hře. Nebývá ale zvykem, aby oslavenci na své oslavě pronášeli zdravice, i když by to mohl být dobrý základ hry.

Aby můj nepronesený proslov nebyl čistě teoretický, podělím se s vámi o svoji zkušenost s jednou tajemnou hrou, kterou v šedesátých letech znal každý, jmenovala se „Krvavé koleno“ a byla to hra hrůzostrašná. O tom, že hrůzostrašnost patří ke světu a to tak, že jí nejsme schopni do světa zařadit (a zpravidla jí vůbec nerozumíme), svědčí fakt, že si dodnes téměř nikdo nepamatuje, jak se tato hra hrála a co bylo jejím obsahem. Pouze ti, kdo rozumí hře, si ji samozřejmě pamatují. Úvod této hry, jako

ostatně mnoha her, tvoří chór, který má povahu pulsujícího bezčasí, ukazujícího na marnost a zároveň nenápadnou hrůzu času: účastníci chodí okolo vybraného nešťastníka a ten pomalu, nevzrušivým hlasem předříkává: „jedna hodina odbyla a lampa ještě svítila, druhá hodina odbyla a lampa ještě svítila, třetí hodina…“
I z času vyvázaný účastník příjemné oslavy narozenin, který nikam nespěchá, udělá sám v sobě pár teček a věnuje se mezitím něčemu jinému, vypadne ze hry a nikdy už se do ní nemůže vrátit. Skutečně hrát znamená totiž vzít na sebe břímě, zlomyslně by se mi chtělo dodat „být jenom hrajícím“, nestát jednou nohou své zmanipulované mysli někde ve světě. Právě tato noha, zdánlivě pevná, nás totiž vychyluje z těžiště hry, zabraňuje nám, abychom hráli. Neboť zatímco spekulujeme a odbíhají nám myšlenky, hra probíhá a spolu s otupením se zcela nenápadně hromadí cosi, co je pod hladinou očekávání. „Desátá hodina odbyla a lampa ještě svítila, jedenáctá hodina odbyla…,“ ten, kdo neumí hrát, se stále něčeho zachytává, např. začne přemýšlet, zdali bude po dvanácté hodině následovat třináctá (jde-li o číselnou řadu počínající první hodinou počítání), a nebo opět první (jde-li o denní čas v anglické verzi). A znovu tím prokazuje, že není schopen hry. Nikdy nebude ve správném čase na správném místě a správně otevřen pro to, co přichází.
Co přichází? V jednu chvíli vyvolávač změní tón … a lampa, která vždy svítila, svítila, svítila, ta lampa ZHASLA. V tu chvíli se prolomí bezútěšný běh lhostejnosti toho, kdo v denním počítání času chodí dokola jak osel v žernovu. Prolomí se všechna jeho marnost. Stává se účastníkem orgiastického ne-času, v němž se sám rozpouští, prchá a řve v hysterických záchvatech „KRVAVÉ KOLENO!!!“, už to není on, už nehraje; on sám je tím řevem, úprkem a strachem, dokud se klubko prchajících těl nezředí, dokud nezůstane sám … po iniciaci hrou.

7. ledna 2017

Pak přijel Francis s ragi. Navečer píše po skypu Honza W., že se u mě kolem deváté zastaví Michal Šatník. V půl sedmé se stavil Vlasta, který byl pro zeleninu. A do toho Pavlína s matkou s láhví medoviny. Jdou na masáž.
(Viktor Faktor, deník, leden 2017)

„Nezbývá mi, než vydávat moravské lidovky za české,“
postěžovala si mi jedna známá. Má jednou za čas kdesi ve Francii seminář, kde improvizují na motivy lidové hudby. Prý jediné v Čechách co stojí za pozornost, je Tálinskej rybník, jinak samej pochod a valčík. Zásadně jsem nesouhlasil:
A co Padly vody hluboký? To je krásná rytmicky otevřená mollovka. A Široký hluboký vltavský tůně?? Zkus je v Cdur zkombinovat s Emoll, Fismoll, Hmoll… Vždyt i ta Kočka leze dírou je v molové podobě základem Vltavy… Je toho spousta, třeba poetické „Nebyly to husy, byli houseři, kam jste se poděli, kam jste se poděli, chlapci někteří?“ Na jaké akordy to hrát?
Jistě, většinu českých lidovek, jak je známe, převálcovaly kapely, které se tvořily z vysloužlejch vojenskejch muzikantů, ale právě jižní Čechy zůstaly dost nedotčené. Koneckonců i za těmi „moderními valčíky“ se dá hledat, i za Náchodským zámečkem, a třeba Nešťastnej šafářův dvoreček jde úplně jinak frázovat a nehrát jen durově… a Skákal pes je v mollu slušnej základ na rege…
Bavili jsme se o tom dlouho. Je to jak má bejt, zase někdo zpeněží, co jsem ukázal a zformuloval.

Ano, milý Žistene, souhlasím, na 90%. Jenže statistika, jak víš, je v jeskyni úplně na hovno, ostatně jako kdekoli v reálném životě. Přesvědčí se o tom všichni, kdo se dostanou do krajně nepravděpodobných (statisticky prokázáno že nepravděpodobných) situací. Dříve nebo později se do takové statisticky nepravděpodobné situace dostane každý. (A TO JE STATISTICKY PROKÁZÁNO !) Včíl mudruj.

–––

Novoosvícenství je v samé své podstatě v napětí vůči budoucímu, protože mu chce vnucovat svůj tvar. A jakékoli individuální života-spravování je nastavováním zrcadla, ve kterém se ukazuje marnost všech novoosvícenských plánů, ať už jakkoli skrytých a jakkoli rozpracovaných do „agend“, ve kterém se ukazuje marnost koordinovaných postupných kroků, jejichž cílem je destruovat „to staré“, aby nic jiného než ono osvícenci naprojektované „nové“ nemohlo nastat.
Něco takového jsem někde četl, ale kde?
A musím dodat: Jestli je něco jako Prozřetelnost, a o tom jsem přesvědčen, tak je celá dnešní doba novoosvícenství veselohrou i truchlohrou dohromady.

Bavím se

Bavím se s jedním strukturalistou. Je mi moc milý a hodně mě naučil. Říká, že žádná vertikála není, že si ji každý nese sám v sobě a že není nic než horizont – a ten mohu sdílet. Proč, když mohu sdílet horizont, nemohl bych sdílet vertikálu, oponuji mu, ale je jasné, že se nikdy neshodneme. Není to koneckonců nutné, protože jsem ochoten být s ním v jeho horizontu a on je ochoten naslouchat tomu, co plyne z mé (jím nesdílené) vertikály.
Bavím se s jedním buddhistou, je vyrovnaný, osvícený Bílým světlem nicoty a v mnohém mě jeho pohled obohacuje. Říkám mu o tom, co je to hledět na „Jeho tvář" a nevadí mi, že on to bere jako mojí cestu k Bílému světlu nicoty; jsme schopni bavit se o cestách k čistotě.
Bavím se s postmodernisty a říkám jim, že něco musí platit, a ti, kdo postmodernu berou vážně, říkají „ANO, ale nikdo neví co!" a já jim říkám: Postav se do své identity a zaujmi postoj, jinak se spolu nemůžeme bavit, protože mě nebereš vážně, jen jako aktéra jazykové hry.
Bavím se heideggeriány a říkám: Světlina bytí? Ano, ale ne naroubovaná na Hegela, ne jako vrchol dějin, jen jeden z možných vhledů.
Bavím se s techniky a přírodovědci, kteří nechápou, že jejich předmět zkoumání se dosti liší od světa – a ukazuji jim, že přitom nijak nepodceňuji jejich předmět zájmu a racionalitu.
Bavím se s levičáky, protože jsou jedni z mála, kteří jsou ochotní něco dělat, a snažím se je vést ke skromnosti, k opatrnosti vzhledem k ideologiím.
Bavím se s katolickými tradicionalisty, říkám přitom: zbavte se své sebejistoty, jinak se nebudete moci bavit s nikým, budete jen „vyučovat" a manipulovat stejně jako jakýkoli novoosvícenský namyšlenec.
Bavím se s katolickými liberály, chápu jejich nespokojenost, ale snažím se brzdit jejich sebevědomí.

Bavím se s kdekým – kdo je ochoten brát druhého vážně, s kýmkoli, kdo se předem nevyvyšuje, pro kterého druhý není objektem manipulace, indoktrinace.
Bavím se v původním slova smyslu – tedy naslouchám a reaguji, ukazuji, co jsem z jimi řečeného pochopil a kde vidím jádro pudla; bavení se s někým není „nahraditelná zábava".
Jde o setkání s člověkem, jde o setkání se čtenářem.

Někteří se se mnou nebaví

Nebaví se se mnou strukturalisté, kteří vědí, jak to je a znají jedinou metodu.
Nebaví se se mnou buddhisté, kteří také vědí, jak to je a nemusí se tedy s nikým bavit.
Nebaví se se mnou heideggeriáni – sektáři, protože nejsem jedním z nich.
Nebaví se se mnou racionální technici a přírodovědci, protože všechno, co se nedá změřit a zkoumat, uchopit rozumem jsou jen výmysly, které nestojí za řeč.
Nebaví se se mnou levičíci, protože mě považují za pravičáka a s těmi se nemluví.
Nebaví se se mnou katoličtí tradicionalisté, protože zrazuji svatý tomismus.
Nebaví se se mnou katoličtí liberálové, protože mě považují za tradicionalistu.
Nebaví se se mnou všichni ti, kdo ve mně cítí nebezpečí, protože zpochybňuji jejich jistotu a zabydlenost, nebaví se se mnou ideologové, protože odmítám postupovat stejně jako oni...
Mrzí mě to, ale nemohu s tím nic dělat.
Jde mi o setkání s člověkem, setkání se čtenářem.
S tebou.

Past na korektní kolektory.
Toto je past!
Korektore, tohle, neopravuj!
Můžete psát, co chcete, ale za výsledek nemůžete. Korektoři jsou neprůstřelní. Při prvním čtení vám z textu odstraní všechny pokyny, kdy se má korektor vykašlat na korektnost a nechat ze sebe udělat kolektor – a v dalším čtení už si nic nepamatují a zcela změní smysl vašich vět. Korektor je v horším případě pokus člověka o to být stroj (a nebo kolektor*), protože jeho cílem je ctít pravidla. Jde mu často jen o to, že opravená věta je gramaticky správně a nemusí se zabývat tím, zdali jí zůstal původní smysl. Jediný smysl vět spočívá pro takového korektora v tom, aby byly formálně správné. Pokud korektor naopak podle svého nejlepšího přesvědčení vylepšuje text, pak je to ještě horší, takhle mi z Henri Forda v jakém si ekonomickém textu udělali Gerarda Forda – a kdo byl za vola? Korektor, který ze světa znal jen herce?
Kolektor musí k řeči jako Mohammed k hoře!
I skvělý korektor je často na rozpacích, i když ctí svět a ví, že pravidla jsou od toho, aby byla natahována na skřipec, aby byla vystavena dvojznačnostem, aby byla porušována..
Naposledy jsem takhle zmátl mou milou dvorní korektorku.
Autobudy. Držadlo autobudu: vypadá to na jasný překlep, S je vedle D, kdo by to neopravil. Ale jak je slovo autobud jednou napsáno.. (samozřejmě že úplně na začátku někdy v půlce

osmdesátých let byl překlep..) ale snad to slyšíte: jak toto slovo napíšete, jakmile si ho jednou jen tak pro sebe tiše zašeptáte: „držadla autobudu“, to T a D s vloženým B!
A ta vlídná samozřejmost budoucího, která se v tom zvuku otevírá – kdo by se nezamiloval: Au. To budu. Budu Auto. Samo s sebou, že budu.. A dvě tečky: kdo to kdy viděl? Autobud je slovo z jiného světa, do kterého lze jen nahlédnout, ze kterého lze jen zdáli zaslechnout. A teď chudák můj nejmilejší korektor setřel pel. I dvě tečky. Ne to ne! Kdo by psal o autobusech, kdo by používal tak ošklivé slovo. Plebejské … bus, hnus!
(Můj milý korektor mi řekl, že v tomto možnos**trní**m textu přebývá r a trní, nesedí vazby jmen a sloves, a s čárkami tečkami a pomlčkami je to také nějak divně rozbité, ale že do toho raději nebude příliš zasahovat.)

*) ve smyslu podzemní tunel, ve kterém jsou shromážděna vedení infrastruktury

Patří ti to!

(Odchod, útržky z větší práce)

Bez otázky „co jsme“ (resp. bez individuální otázky „Co jsem, co tu pohledávám?“) vlastně nemá smysl o odcházení mluvit. Odcházíme přeci od něčeho, co považujeme za součást nás samých, co považujeme za něco, co k nám (nikoli nám) patří. Ono „patří“ má několik rovin významů. Jeden, ten nejčastější, je majetnický: patří mi to, co je moje! Ten druhý význam, už téměř zastřený v archaismu, znamená něco úplně jiného: jsou věci patřičné a nepatřičné. Jako děti jsme volali: „Patří ti to!“, když se nám nebo někomu jinému něco nepovedlo, když se stalo něco, co jsme nechtěli. A byli jsme to my sami, kteří byli objektem přivlastnění: do našeho života vstoupilo něco, co jsme sami nechtěli, nebo jsme ztratili něco, co jsme chtěli. A chtě nechtě: „máme to“ - třeba jako bouli na čele. Patří nám to. Rozumíme-li, pak je snadné pochopit, že je nepatřičné chtít být pánem svých věcí. Je ale nesmírně těžké to přijmout…
A je ještě jeden význam, který by neměl zůstat stranou. Leccos mohu „spatřit“ – uvidět. To, co vidím, pojmenuji, nějak „uchopím“, aniž bych si to uzurpoval – to mi také v nějakém smyslu patří, stává se to součástí mého života.
Odcházení má smysl ve vztahu k tomu, co je „patřičné“ a co spatříme. Nezáleží až tak na tom, co vlastníme, co je „naše“, co ovládáme, co máme pod kontrolou. Ti, kdo se snaží držet to, co mají, pod kontrolou, mají také problém s odcházením, protože v něm vidí ztrátu a té se chtějí vyhnout. To, co spatříme, nás obohacuje, ale i ochuzuje. Znamená totiž vždy rozchod s něčím, co z hlediska tohoto vhledu „bylo“, co se stává minulým, co se již nevrátí.

V „Kroku do světa“ jsme se zabývali podobným tématem jako „odchod“, ale z jiné strany, nebylo zas tak důležité, že Honza odchází z domova. Ale jistý aspekt odchodu byl popsán i zde, a nejde ani zdaleka jen o odchod Honzy z domova, i když by pohled na rozehrávající odchody u pohádek mohl být velmi zajímavý. Pohádky charakterizuje „pomocník“ – kouzelná bytost, dědeček, stařenka, zvíře, někdy i věc (třeba zlatý kolovrat). Ti dávají pokyny, jejichž smysl se ukáže „až potom“. Pomocník ví – a pomůže tomu, kdo naslouchá a důvěřuje. A pomocník v jednu chvíli odchází. Není tu proto, aby si vypěstoval závislost na sobě, naopak.

Pohádky nám ukazují, že jsme svobodní k tomu hledat, co je správné, a v tomto ohledu jsme do světa posláni (hlasem neslyšitelným), a jak jsme ve světě vedeni (rukou neviditelnou).

Pohádky rozvíjí naši schopnost porozumět tomu, co je obtížně komunikovatelné, co se dá jen těžko sdílet. Postavy jako Liška Ryška jsou tu proto, že v některých fázích našeho života, především v okamžiku, kdy „vykročíme do světa“, jsme natolik zranitelní, že se bez pomoci „vyšší moci“ neobejdeme. A vyšší moc se tu neprojevuje jako nějaká abstraktní neurčitá síla, nějaká neosobní „matka Země“ apod. Je to často zakletá duše, někdo zatížený v životě těžkým hříchem, zlým kouzlem. Nic na světě není „neurčité“, vše je individuální, svět je „zabydlen“ víc, než to na první pohled vypadá.
A to nás vede k porozumění „vhodnosti času“: Každá Liška Ryška, každý „pohádkový pomocník“ jednou svého Honzu opustí s tím, že už toho o povaze světa ví dost na to, aby se napříště spoléhal jen na sebe a na své blízké a přátele z tohoto světa.

www.family-nabytek.cz

Nechte slova přicházet – a volte je až v situaci, ve které je vaše řeč jistá v dané chvíli, ve své aktualitě, a přitom nezabezpečená, bez frází a osvědčených postupů.
Slova a gesta nepřecházejí do šumící pěny, do neurčitosti. Naopak, vytvářejí kontury a tvary – světa, i tebe samého.

Nechte odcházet to, co bylo zachyceno slovy. Nechte odcházet i to, co se ve slovech zjevilo jako blesk z čistého nebe: Nechte to odcházet pomalu, aby se to stalo součástí řeči a vnášelo to do ní ono světlo sestávající ze záblesků okamžiků a nepomíjivého jasu.

Ctěte slova tichem.

(Znovu tři věty Josefovy)

Evropa mezi vědou a vírou

Tolik popsaných papírů a tolik hodin konferencí, a tolik marných pokusů zasít na jalovém poli.
Proč, kdo má zájem věc takto neustále pokládat, a proč se na tom neustále vysilují upachtění křesťané, korektní s mainstreamem současného myšlení?
Racionalita a víra? Mělo by to přeci být jednoduché: nejprve se vyloží, co je to myšlení, dokáže se, že má racionální strukturu a že tato racionální struktura vyčerpává celý obsah slova myšlení. A pak se pomocí myšlení ukáže to, co je víra, tedy to, co v obsahu slova racionální struktura myšlení chybí…
Ale už odedávna je známo, že tento postup nemá jednu, ale hned celou sérii neodstranitených vad. Myšlení nějak neumí uchopit základy sama sebe, unikají mu v neustálém řetězu metapozic. Mnozí se to bojí říct nahlas, ale zastánci „korektní" víry věří, že by pomohl obrácený postup. Ukázat, že základním pojmem je víra, plně vyčerpávajícím způsobem ji popsat a na základě toho zbude něco „mimo víru", tedy čisté vlastní racionální myšlení (a možná ještě něco, to nemůžeme vyloučit).
Jenže tady se nedobereme zase ničeho jiného, než obecné a neurčité důvěry, přitakání, jehož povaha je ale podivně (proměnlivě) ne-proměnlivá. Víra sice docela jistě „drží svůj předmět", ale neumí o něm nic nezaměnitelně sdělit.

Cesta hledání meta-metapozice vede člověka ke schizofrenii (drží v ruce láhev s myslivcem, který drží v ruce láhev s myslivcem – a obává se, jestli sám není jen tím myslivcem, který je na láhvi, kterou drží myslivec, totiž ten, který …). Cesta nalezení neurčité určitosti (důvěry) neřeší vůbec nic, protože je to důvěra „mírná", ale bez možnosti nezměřitelnou míru mírnosti vůbec uchopit, a také důvěra bez jakéhokoli obsahu, který by šel zachytit nebo u kterého bychom mohli konstatovat stálost nebo nestálost.
Ani když zkombinujeme výsledky těchto dvou postupů, nepomůže nám to. Dvě nejistoty naši prekérní situaci ještě zhorší; násobením záporných čísel dostaneme sice číslo kladné, ale v tomto případě jde jen a jen o sčítání záporného, které nás vede do větší nejistoty resp. nerozhodnosti… metapozic.

Asi je nutné vložit nějakou určitost jako základní vklad do hry na samém jejím počátku. Neptat se s modernistickým předpokladem, že je možné ukázat lidskou ustrojenost, jako by to byla „terra incognita".

Čtenářský deník – výpisky

Gramatika izaiášovských proroků přináší naprostý metafyzický skandál – prosazení budoucího času, překlenutí doby jazykem.

(G. Steiner, Po Bábelu, otázky jazyka a překladu)

Poděkoval jsem kapitánu Nemovi a přistoupil jsem k přihrádkám knihovny. Byly tam spousty knih o vědách, o filosofii i literatuře, psané ve všech jazycích. Neviděl jsem tam však ani jediné dílo z oboru politické ekonomie.

(Jules Verne, Dvacet tisíc mil pod mořem)

Nejušlechtilejší předchůdce Mrtvého muže coby znepokojivého apokalyptického portrétu bychom našli spíše v literatuře než v kinematografi. Vezměme báseň Wiliama Blakea „Londýn".
Nebo se podívejme na tento citát z „Nahého oběda" Williama S. Burroughse: „Amerika není mladá země: je stará, špinavá a zlá už před osadníky, před indiány. Zlo je tu a čeká."

(Jonathan Rosenbaum, Mrtvý muž – o Jarmuschově filmu)

Je to zajímavé, Jezinky jsou „zlé" ze sebe, z povahy. Polepšená jezinka, to svět neviděl. Ale leckde jinde je zlo „jen začarované, odvozené, a je cesta, jak zlomit kletbu", tedy formu, skrze kterou zlo toho či onoho ovládá …
Snad stojí za to se v závěru ještě vrátit k princezně satanismu, k tomu, že její obcování s nečistými silami mělo charakter orgií. Princezna je protikladem Jana, vymezuje se proti svému hodnému otci, dělá vše, co se „dělat nemá". Od její cesty ji Jan odvádí pomocí sil dobra a v souladu s přáním jejího otce, proti její vůli. Žádná svoboda ke zlu se zde nectí.

(Sborník Krok do světa)

Pouť kruhu
Deník, výňatky

Prvních 10 km, Nová ves v Horách, už mám za sebou dvě tváře pouti, dvě tváře kruhu: dovnitř a ven. Tady na jedné straně doly, výsypky, komíny chemiček, na druhé straně zvlněná krajina Německa, kdysi Východního. To uvnitř a vně si uvědomuji v silném kontrastu – to je kruh. Nemá nic než uvnitř a vně.
Ideální chladné počasí, ale kdykoli může začít pršet. Jdu, vydán pouti, na severovýchod. Mapa? Stačí půlka té s kruhem a automapa.
Malé pivo v Nové Vsi v Horách a pak krásnými travnatými cestami přes pláně nad Mníškem. Dokonalé místo na spaní mě nutí zastavit a na chvíli se vyvalit na podvečerním slunci. Krásná čistá boudička, před ní čtyřmetrový kříž z r. 1913. Louky do čtyř stran. Jsem vysoko. Večer prochází okolo skupina Němců vč. dvou pubertálních holek, které se tváří otráveně, ale vcelku jsou v klidu, neruší, patří sem. Vidím je zdáli, jak přichází po pastvině, celkem tiše, až bych řekl vlídně v té krajině. Na chvíli mám dojem, že tohle místo nepatří ani dovnitř ani ven. Jsem na pomezí, dnes jsem poprvé přetnul kruh. Jsem tak trochu vně, ale ne v cizím.
Mraky těžknou, z dáli je slyšet silnice Litvínov – Olbernhau.

Jezeří mě překvapilo – vlastně mile – cítil jsem zde zející hlubinu vytěžených uhelných jam pod námi, ale také něco z vitality, která překonává minulé děsy.
Pouť kruhu. Frodo nesl prsten, tížící svou magickou mocí, k cíli, který mu byl určen. Poutníci jdou v magickém kruhu a nesou jeho břímě i svody, aniž by se mohli nechat svést jeho mocí. Cílem je prsten sám. Zevluji, civím, vítr rozechvívá trávy, vlní louku začínajícího léta. Jsem teď a tady, jako Hraničář, Chodec. Kruh je zatím klidný, tichý.
…

Ušel jsem spousty kilometrů, ale po směru kruhu jsem se příliš neposunul, a dovnitř kruhu ani příliš neviděl, jen několikrát se mi otevřel pohled na Středohoří, mlhavé, spíš snové. Kruh: každý můj krok je krokem kruhu, i ty zbloudilé. Pouť je tvořena kroky poutníků. První dva poutníci už jsou od sebe vzdáleni nenávratně. Už od počátku, kdy udělali první kroky zády k sobě, si jdou naproti. Jaký je smysl kruhu? Kruh není množina bodů. Množiny vymysleli matematici proto, že se nechtěli smířit s metafyzikou jako jediným ukotvením identity – nevěděli, co si počít s faktem, že některé věci jdou sčítat a jiné ne, a že čísla sama nejsou ze světa. Množiny jsou konstrukt, nástroj, a jsou podvodem tam, kde se zapomene na to, že spíš zakrývají svět, místo aby umožňovaly, napomáhaly k tomu ho přijmout takový, jaký je.

Pouť kruhu. Poslední paprsky slunce už nestojí za to, abych se přesunoval na louku. Beru si na sebe poslední, co ještě mám – silonovou bundičku, přehazuji si kraťasy přes kotníky a šlapky zutých nohou, za chvíli zalezu do spacáku. V náhlé inspiraci kontroluji kompas, nic se neděje, ukazuje stále stejným směrem.

…

V Jetřichovicích Íčko: mladá žena o žádném ubytování neví, prý se musím poptat (!) Říkám jí, že na celém světě mají v informačních centrech seznamy ubytování s telefonními čísly a ve většině slušných zemích i sami zavolají, zjistí… „Jo, to je normální, ale ne u nás“, odpovídá s nezkaleným úsměvem… Jako že si taky stěžuje na to, jak je to tady blbý… Nejsem si jist, jestli sama ví o směšnosti své situace, jak tam sedí ve stínu a bez jakéhokoli smyslu tam za směšné peníze tráví svůj život.

Jdu po kruhu a chvílemi se otáčím. Křížový kopec, míjím pension Zámeček a jdu do hospody a pensionu „Na konci světa“, výhled je zde pěkný, ubytování za cenu přiměřenou – ale ne na jeden den pro jednu osobu – Fakt má vše obsazeno. Venku stojí jen dvě auta, dívám se na ní pozorně, vůbec jí to není příjemné, ví, že vím, že lže, ale jí se prostě nevyplatí

se starat o přestýlání pokoje kvůli pár stovkám, je stejná jako ta mladá z Íčka, jen je stará, takže to vynikne. Nebaví ji to. Co? Nic. „Opravdu nemáme nic volného, nemůžu vám pomoct“ – ona ještě ví, že by mi mohla a vlastně měla pomoci, ještě si uvědomuje, že mi trochu škodí…. Ne, nejde to. Jen jsem měl chuť vyzkoušet, jestli na kruhu může být konec světa. Ne Finis Terrae je na podpatku Itálie. Je u Santiaga. Tady jsou jen bludné kruhy.

…

Lehkost bytí, tíže rance. Nejistota ohledně směřování dalších kroků. Nakonec se rozhoduji jít dovnitř do kruhu a přitom trochu vím, že to není úplně dobře.

…

Je toho moc. Je toho moc za mnou, je toho moc přede mnou, je toho moc, čeho se bojím. Nebojím se, že by toho bylo moc, jen se bojím, že se mi to nebude líbit. Kroky kruhu mne rozebraly. Asi bych měl jít na sever, vně kruhu, ale já chci na jih a čím dál tím víc je to zatvrzelé chtění.

…

Byl to ale divnej den. Nejednou jsem šel tam a zase zpět, a to proto, že jsem hlava dubová. A taky proto, že se svět změnil. Nezměnilo se těch víc než 1000 m převýšení, co jsem absolvoval (nahoru i dolů), ale kruh jako by zde byl nějak zašmodrchán, porušen všelijakými přeshraničními stezkami přátelství, kvůli kterým je všechno značení jinak na mapách a jinak ve skutečnosti…

…

Piju dobrou 12° Cvikov, dobrou, skoro jako z Chříče!
Dneska už jen cesta do kostela a na kemp. Za chvíli 12 hodin, těším se na zvony. A nic. NIC. Jablonné, sídlo světice – a zvony mlčí. Jen cítím, že kruh není jen tak, občas se člověk s něčím pere. Myslí si třeba, že je to jeho osobní věc, tváří se to tak. Ale může to být něco, co nás přesahuje. Měli bychom jít co nejblíž kruhu. Jenže už to nemůžu nikomu říct. Selhával jsem téměř vždy, když jsem se odchyloval.

Je hodně přes 30°, všechno zmrtvělo, zdánlivě. Ale já to slyším, jdu okolo: Dělňasi ve svých halách řežou, montují, brousí, dělají to, co se od nich za mzdu žádá. Pracovní doba končí až za 2 – 3 hodiny. Jsem poutník ve výsadním postavení, mám sice břímě, ale pro kohokoli jiného nepochopitelné. Jsem dělník pouti a kdo nedělal ve fabrice, tak nepochopí, co to je. Ještě nemám padla, spíš jen přestávku na svačinu.
Byl jsem na nejsevernějším místě kruhu a bylo mi ouvej. Jsem v kempu, v teple a je mi hej. Před sebou asi 35 km na místo střídání. Co bude? Bůh ví.
…
Celou noc hřmí, prší, blízký potok řve v korytě. Ráno ještě poprchává, je chladno, mlha se válí po lesnatých stráních. Směřuji k Liberci, vlastně ke spojené řadě městeček na Nise, jdu proti proudu a nakonec je to nečekaná zábava, sleduji struktury prasklin a trhlin v prastarém asfaltu, je to 15 km docela zdařilé výstavy, omyté, čerstvě uklizené bouřkou. Trhliny, magicky krásné, žádný kruh. Vernisáž jen pro mne. Jsem na nádraží. Není přímo na kruhu, ale je to zároveň výhoda dalšího poutníka, může k němu zamířit, může si ho nalézt stejně tak, jako před týdnem já.
…
Vlastně jsem sám se sebou nespokojen. Kruh? Jak málo byl věcí společnou? Není to vše jen libovůle? Není to vše jen marnost, nejdeme jen jako ovce odněkud někam? Řehole, sebekázeň a dobrovolná bezbrannost, když už ne vydanost. Dobrá. Kruh. Co od něj čekat? Jen těžko otevřenost. Možná byl na začátku omyl – tupý, nelítostný, na mapu obkreslený keramický pohár, čajová miska, snad měl být ten kruh načrtnutý lehkou, hravou rukou. Ta mi tu chyběla a chybí.

Řeč je jenom řeč. /Wittgenstein/
Kůň je jenom kůň. /Monty Welsh/
Možnost je jenom možnost. (Sh)

Je jenom.